

**KONSTANTIN PRESLAVSKY UNIVERSITY OF SHUMEN
FACULTY OF EDUCATION**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**PERSONALITY, FAMILY AND SOCIETY:
ISSUE OF PEDAGOGY, PSYCHOLOGY,
POLITOLOGY AND SOCIOLOGY**

June 16–17

**Shumen, Bulgaria
2017**

Organising Committee:

Georgi Velkov Kolev	Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of Konstantin Preslavsky University of Shumen;
Nataliya Hristova Pavlova	Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vice Rector for International Affairs of Konstantin Preslavsky University of Shumen;
Krasimir Markov Markov	Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of Faculty of Education of Konstantin Preslavsky University of Shumen;
Sonya Borisova Ilieva	Doctor of Sociological Sciences, Professor, Chief Editor of the Journal "SocioBrains";
Shaposhnikova Irina Vasilevna	Doctor of Sociological Sciences, Professor, Dean of Faculty of Psychology, History and Sociology, Kherson State University.

International scientific-practical conference "Personality, family and society: issue of pedagogy, psychology, politology and sociology" : Conference Proceedings, June 16–17, 2017. Shumen : Konstantin Preslavsky University of Shumen. 244 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

ISBN 978-9934-8675-4-5

© Konstantin Preslavsky University of Shumen,
Faculty of Education, 2017

June 16–17, 2017

CONTENTS

ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL PEDAGOGY AND SOCIAL WORK

The role of volunteering in students' socialization Kurlishchuk I. I., Aleksieieva O. R.	9
Дидактичні та виховні аспекти організації самостійної позааудиторної роботи студентів у вищі Бадьора С. М.	12
Проблемы адаптации иностранных студентов в образовательной среде Украины Биденко Л. В., Дыченко Т. В.	15
Теоретичні основи проблеми гуманізації виховного процесу в системі педагогічної освіти Білоконь Г. А.	18
Соціологічні методи діагностики професійної деформації в соціальній роботі Бутиліна О. В., Кудринська А. І.	20
Негативні та позитивні соціальні наслідки безробіття Васильєва-Халатникова М. О.	23
Підготовка майбутніх учителів початкової школи до викладання природознавства в малокомплектних класах Височан Л. М.	26
Мовленнєвий етикет як важливий компонент культури сучасного суспільства Габовда А. М., Луца М. В.	29
Студентське самоврядування як засіб соціалізації в педагогічній науці Доманчук Д. С.	31
Socio-pedagogical aspect of working with younger pupils with speech disorders at public school Zhuravlova L. S.	34
Гендерно-культурні аспекти як індикатори демократичного розвитку суспільства Калько I. В.	37
Фундаменталізація гуманітарної освіти у вищій школі природничо-науковим знанням як шлях до формування інноваційно освіченої особистості Кириленко К. М.	40
Реалізація гуманістичних принципів у професійній діяльності соціального губернера Кобилянська Л. І.	43

теми діяльності для досягнення конкретних цілей навчання. Розглянемо особливості діяльності викладача щодо організації аудиторної роботи зі студентами, що буде спонукати їх до активної самостійної позааудиторної пізнавальної діяльності.

Як правило, освітньо-виховну мету навчального предмету і кожної лекції, семінарських і практичних занять, зокрема пропонує викладач. Студенти конспектиують лекції, готуються до семінарських занять із використанням запропонованого викладачем плану, вивчення предмету завершується контрольною письмовою роботою (заліком, колоквіумом, іспитом). Ми пропонуємо, залежно від рівня готовності студентів до самостійної діяльності, погодити з ними мету вивчення навчального предмету, лекцій та інших форм роботи. У зв'язку з цим викладач вносить корективи у зміст лекцій, плани семінарських і практичних занять. Відповідних змін зазнає і контрольно-оцінювальна діяльність.

Якщо ж рівень готовності студентів вищий, можна на початку курсу ознайомити студентів із навчальною програмою, допомогти з'ясувати головні проблеми та завдання курсу, провести бесіду чи дискусію з метою визначення мети й плану вивчення курсу. При цьому запропонувати деякі заняття організовувати самим студентам за обраними темою та змістом. Варто обговорювати також плани семінарських і практичних занять, завдання з формування вмінь і навичок на вибір, окремим студентам пропонувати індивідуальні творчі заняття.

Якщо ж рівень готовності до самостійної діяльності достатньо високий, то програму навчальної діяльності можна сформувати шляхом колективного пошуку викладача зі студентами. З цією метою на початку вивчення курсу формуються творчі групи, які розробляють і виносять на загальне обговорення пропозиції щодо вивчення курсу. Студенти цієї групи вибирають собі теми творчих робіт, виконання яких стане основною когнітивною метою вивчення курсу. При цьому самими студентами встановлюються форми контролю за реалізацією кожного етапу навчальної діяльності. Викладач у такому випадку виступає помічником для студентів, його обов'язки зводяться до корекції самоорганізації роботи групи та самостійної позааудиторної індивідуальної роботи. Самостійна пізнавальна діяльність виникає і здійснюється за наявності у студента гностичних мотивів, інтелектуальної активності, тривалої уваги, перманентного сприйняття, яке переходить у спостереження та формує спостережливість. Вона забарвлена позитивними почуттями та вольовими зусиллями, підпорядкована цілям навчання, в ній виявляється особистість студента і формуються його самостійні і пізнавальні можливості.

Самостійна пізнавальна діяльність, по-перше, виникає і відбувається за наявності мети (завдання) навчального пізнання та його усвідомлення; по-друге, усвідомлення мети (завдання) формує пізнавальні потреби, мотиви та інтереси, по-третє, пізнавальні потреби, мотиви та інтереси визначають засоби та прийоми пізнання, по-четверте, в навчальному пізнанні пізнавальний матеріал порівнюється з уже існуючим, а також відбувається його самооцінка і контроль.

Отже, основними завданнями викладача педагогічного університету щодо активізації пізнавальної самостійної позааудиторної роботи студентів педагогічного університету мають бути: активна самостійна діяльність викладача над власним розвитком; допомога студенту у самовизначенні щодо майбутньої

професії; формування умінь аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та інших операцій мислення шляхом спеціальних завдань у ході індивідуальної роботи; вироблення суб'єкт-суб'єктних партнерських стосунків між викладачем та студентом; переорієнтація аудиторних занять з інформаційних на проблемні; використання інтерактивних методів навчання під час аудиторних занять та групових форм роботи в позааудиторній діяльності.

Література:

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. – К.: Рад. Школа, 1991. – 110 с.
2. Андрушенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. – К., 2011. – 1099 с.
3. Богданова І.М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій: автореф. дис. ... докт. пед. наук. : спец. 13.00.01 «Педагогіка» / Богданова Ірина Миколаївна; Київ. нац. пед. акад. – Київ, 1998. – 32 с.
4. Бондар В. І. Дидактика: підручник для студ. вищ. пед. навч. закладів. – Київ: Либдъ, 2005. – 264 с.
5. Галузінська М. Технології навчання: самостійна робота у технології модульно-рейтингового навчання// Завуч. Шкільний світ: Газета для заступників директорів середніх навчальних закладів. – 2011. – № 3. – С. 10-12.

ПРОБЛЕМЫ АДАПТАЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УКРАИНЫ

Биденко Л. В.

кандидат педагогических наук,
доцент кафедры языковой подготовки иностранных граждан
Сумского государственного университета

Дыченко Т. В.

кандидат педагогических наук,
старший преподаватель кафедры общей химии
Сумского государственного университета
г. Сумы, Украина

Глобализация современного мира приводит к интернационализации высшего образования. Качественная подготовка специалистов в вузах Украины и доступность высшего образования приводят к увеличению количества иностранных граждан, выражающих желание получить образование именно в нашей стране. Это повышает имидж и учебного заведения, и Украины в целом.

Сумской государственный университет (далее – СумГУ) имеет большой опыт по подготовке иностранных граждан. Более 20-ти лет в стенах учебного заведения получают образование иностранные граждане с Дальнего и Ближнего Зарубежья. Постепенно география контингента иностранных граждан рас-

ширяется. Сегодня в СумГУ учатся студенты более чем из 50 стран мира, а именно: Европы, Южной Америки, Африки и тому подобное. В связи с этим актуальным становится изучение проблемы адаптации иностранных граждан в образовательной среде Украины.

Анализ научной литературы показал, что проблеме адаптации иностранных студентов посвящено много исследований как отечественных, так и зарубежных ученых (Алексеева Т.В., Иванова Н.А., Костяк Н.В., Онищенко Т.Е. Рыбаченко Л.И., Чернявская Т.П., Шаглина Н.Д., Ясницкий В.М. и др.).

Понятие «адаптация» является многогранным и трактуется учеными по-разному. Исследователи в области биологии называют адаптацию приспособлением организма к условиям их существования. Медики считают, что адаптация – это привыкание организма к внешним условиям среды. Активностью личности и совокупностью физиологических реакций, лежащих в основе приспособления организма к изменениям окружающей среды, называют адаптацию психологи.

Большинство ученых выделяют три вида адаптации иностранных граждан: физиологическую, социально-культурную, дидактическую (академическую).

Физиологическая адаптация связана, прежде всего, с изменением климатических зон и часовых поясов. Особенно это чувствуют африканские студенты. У них наблюдается повышенная утомляемость на занятиях, пропуски занятий из-за плохого самочувствия. Жалобы на плохую память являются сигналом экстремального состояния. Кроме того иностранцы сталкиваются с такой проблемой, как отсутствие тех продуктов, которые они привыкли использовать для приготовления пищи. Это приводит к ухудшению психологического состояния, чувства усталости.

Ученым Т. В. Алексеевой [1, с. 104] рассмотрены проблемы социально-психологической адаптации и представлены результаты анкетирования около 300 иностранных слушателей довузовского этапа обучения.

Следуя за исследованиями ученого, нами были расширены и увеличены группы трудностей, которые могут усугубить ситуацию, в которую попадают студенты, обучаясь в вузе. Анкетирование было проведено среди слушателей подготовительного отделения, приехавших из Турции (160 человек), Африки (60 человек), Туркменистана (40 человек), Узбекистана (40 человек), Палестины, Иордании (40 человек). Всего респондентов, принимавших участие в опроснике, составило 340 человек.

Анкетирование носило анонимный характер. Опросник был разработан на родном для респондентов языке. Обозначим, что результаты опроса иностранных слушателей отражают наиболее существенные факторы, затрудняющие их адаптацию (ранжирование по убыванию значимости).

Слушатели из Турции: 1) трудности привыкания к климату; 2) недостаточная предварительная школьная подготовка; 3) финансовые трудности; 4) отсутствие широкой речевой практики; 5) трудности привыкания к еде.

Слушатели из Африки: 1) трудности привыкания к климату; 2) отсутствие широкой речевой практики; 3) недостаточная предварительная школьная подготовка; 4) финансовые трудности; 5) трудности привыкания к еде.

Слушатели из Палестины, Иордании: 1) трудности привыкания к климату; 2) трудности привыкания к пище; 3) недостаточная предварительная школьная подготовка; 4) финансовые трудности; 5) отсутствие широкой речевой практики.

Слушатели из Туркменистана, Узбекистана: 1) трудности привыкания к пище; 2) отсутствие широкой речевой практике; 3) трудности привыкания к климату; 4) недостаточная предварительная школьная подготовка; 5) финансовые трудности. При этом обозначим, что не ощущают никаких трудностей в Украине 60% респондентов із Туркменистана и Узбекистана.

Анкетирование показывает, что адаптация иностранных граждан из разных регионов мира происходит по-разному. Для успешной адаптации и, как следствие, успешного прохождения процесса обучения иностранного слушателя, имеет значение и география, и климат региона, и национально-психологические особенности иностранца и качество педагогической системы.

Адаптация к образовательному процессу обеспечивает адекватное взаимодействие объекта с социальной и интеллектуальной средой вуза, формирование новых качеств личности, профессиональную идентификацию, предусматривает формирование нового социального статуса, приобретение новых ценностей, осмысление значимости будущей профессии [2, с. 54].

Отличительными особенностями дидактической системы обучения иностранных слушателей являются два фактора – неродной язык обучения и неродная среда, в которой происходит обучение [2, с. 55].

Таким образом, высшее учебное заведение должно приложить много усилий, создавая оптимальные условия для адаптации иностранных граждан. По нашему мнению, речь идет о квалифицированной помощи в организации и планировании самостоятельной учебной работы; вооружении иностранных студентов знаниями об инновационной культуре учебного труда; освоение современных образовательных технологий; ознакомление их с особенностями методики самостоятельной работы; обеспечение контакта преподавателей и иностранцев; формирование у них адекватной учебной мотивации.

Література:

1. Алексеева Т. В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі: дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.01 / Т. В. Алексеєва; КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 204 с.
2. Костяк Н. В. Психолого-педагогічні аспекти адаптації студентів-іноземців до навчання у вищих навчальних закладах України / Н. В. Костяк, Н. В. Козак, Г. Б. Паласюк // Медична освіта. – 2002. – № 3. – С. 53–56.
3. Мізюк В. М. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища Івано-Франківського національного медичного університету ДВНЗ / В.М. Мізюк // Галицький лікарський вісник. – 2014, Т. 21, № 1. – С.83–82.
4. Ясницький В. М. Соціально-психологічна адаптація особистості: сучасні підходи / В. М. Ясницький // Наука і освіта. –2001. – №6. –С.82–86.